

Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Domineea, cand o cola intraga, cand numai diumetate, adeca dupa momentul impregiarilor.

Pretial de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe an intreg	7 fl. a. v.
" diumetate de an	4 " "
" patriarh "	2 " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe an intreg	15 fl. v. a.
" diumetate de an	8 " "
" patriarh "	4 " "

ALBINA

Prenumeratiunile se fac la toti dd. corespundintii nostri, si d'adreeptul la Redactiune: Stadt, Wallfischgasse Nr. 8, Mezzanin, unde sunt a se adresá si corespundintiele, ce privesc Redactiunea, administratiunea seu speditura; oate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru a anuncia si alte comunicatiuni de interes privat — se raspunde cete 7 cr. de linie, repetirile se fac cu pretiu scadiut. Pretial timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa. Speditura: Mariahilf, Windmühlgasse Nr. 29. unde se primesc insertiuni.

Viena 26 iuliu/7 august.

De la subscrierea preliminariei de pace, fiind prevedere secura ca negociatiunile, ce se continua la Praga pentru incheierea definitiva a pazei, nu vor mai dá de pedece, — se misca tot mai mult partile ce nisuesc a reconstitui monarhia dupa parerile lor.

In dilele trecute, unii corifei centralisti cu dualisti si autonomisti incercara a combina un program politic comun, pre care se-l recomende regimului. Dupa informatiunile ce le avem, asiè ni se pare ca n'a succes. Cetim in unele foi locali cumca contele Juliu Andrassy, cel ce reprezenta aici dualismul si desvoluta aptivitate nespusa in favorea aceluia, mai alaltaieri se rentorse spre patria-si, ducend cu sine deplin'a convingere cumca intre imprejurarile presinti programul dualistilor, asiè precum e intemeiat in legile d'in 1848 si cum s'a mai precizat in subcomisiunea de 15 pentru afacerile comune, -- nu e realizabile neci de cat.

Acum se incerca corifeii federalistilor a formula ei d'in partea lor un program pentru reorganizarea politica a statului. Precum suntem informati, ei luara de base ideea celor cinci grupe istoricopolitice de cari am pomenit alta data. Potem spune ca d'in partea acestor ad'in urma s'a facut incercari a castigá si pre Romani pentru politic'a lor, pre cand cei de mai nainte ne ignorara pre cat se pote de tare, casl cum neci am existe in numer de trei milioane si inca cativa, si casl cum n'am fi dovedit destul existinta noastra atat prin parlaminte cat si pre campurile de batalia?

Pre cat de mari erau sperantiele celor d'antiau, pre atat'a, ba mai mare e acum'a sperantia federalistilor. Ce se atinge de Romani, se intielege ca fatia cu aceste incercari de caracter privat particular nu pot fi de cat neutrali si rezervati, fiind ca neci un'a de'ntre combinatiunile de pana acum'a nu s'a potut privi de favorabile causei nostre nationale. Neci un'a nu vre se rumpá cutrecutul, se baséza pre istoria, pre cand noi nu putem dorí de cat reorganizare pre temeiu realitatei, al adevurului si dreptatei, o reorganizare care se nu fie a istoriei ci a presintelui si a venitoriului.

Ministeriul de invetiament de'n Romania a insciintiat membrilor d'in Ungaria si Banat a comisiunei filologice romane ce era se intrunesca la Bucuresci in lun'a lui august, cumca acesta comisiune s'a amanat d'in caus'a colerei ce domnesce in Romania. Precum scim, cativa membri insciintiasera ministerului inca mai nainte ca sunt impededati a lua parte.

Scirile de'n strainetate sunt de importantia. Pre cand decurg negociatiunile cu Italia a supra armistetiului, Prussia incepe a exploata invingerile castigate in Boemia in batalia cea de siepte dile — precum o numesce ea — pentru cursul cel repede.

Nimene n'ar fi potut presupune ca in temp atat de scurt se vor intempla

schimbări de influentia atat de mare pentru venitoriul Europei. Prussia nu va fi mare pentru invingerea de la Sadowa ci pentru urmarile acestei invingeri, cari — precum o dise regele apriat in cuventul de tron — are se-i aduca estinderea marginilor statului, se-i dee comanda suprema peste armatele tuturor statelor nentiesci de la medianopte.

Pe principii invingatori si cu autoritate in cele externe ale monarchiei istoria ni-i infatisieza, cu putiena exceptiune de absoluti in lantru. Lupt'a de la Königgrätz insufflase temere constitutiunailor d'in Prussia.

Dar se intempla cu totul altminte. Regele cu laure de invingere veni a deschide parlamentul, a recunosce drepturile reprezentantiei poporului, a indemna la delaturarea conflictului intre deputati si guvern, a li recomandá atentiune pentru urmarile invingerilor. Era a doveda de puterea constitutiunailor in Europa. Ne vom ocupa de tote ce se vor intempla acolo, avend interes mare pentru tota Europ'a, de asta data inse nu ni permite spatiul.

Protocolul

siedintiei 23. carea s'a tienut d'in partea insotirei ablegatilor dietali romani in Pest'a in 25. Iunie 1866 la 4 ore dupa amedi.

(Incheiare d'in nr. trecut.)

Babesiu mai nainte de tote atinge argumentele si banuielele antevorbitorilor anume lui Gosdu, Mihalyi si Faur. Gosdu tiene cumca solidaritatea pronuciata in conclusele d'in siedintia noastra constitutiva nu cuprinde obligamentul minoritatii, de a vota si subscrie decisiunile majoritatii, -- acest'a e un suposit fals, pentru ca acest obligament se afla espres contienut in acel conclus, carele acum lu audiram cetindu-se. Mihalyi tiene ca alt'a e a vota pentru un conclus, alt'a a-l subscrie, argumentand ca subscrierea ar involve detorintia de a-si apera cu cuventul si cu argumente atare conclus, la ce inse dupa conclusele nostre nu e obligata minoritatea, si ast'a e o retacire, caci intre votare si subscriere in esintia si consecintia nu existe chiar nici o diferentia, si votarea si subscrierea — in cat se roduc la minoritate — nu insamna alta decat supunerea la majoritate, adeca adoptarea conclusului majoritatii, d'in caus'a solidaritatii. — Faur se provoca cu mare apostrofare la rezervele ce dice ca le-a facut el in prima noastra adunare constitutiva. Vorbitoriul concede ca Faur va fi facut atari rezerve si recunosce ca chiar el insusi a fost, carele a pledat atunci pentru tota posibil'a indulgentia si convintia facia cu minoritatea, el si adi e pentru tota fratiesca indulgentia dar aci nu decide nici rezervatele lui Faur, nici votul particulariu a cutariu membru, ci decide singur conclusul respectiv, pe carele Faur l'a audit autenticandu-se si l'a cetit publicat in Concordia, fara ca se fia reclamat in contra-i. — ba pre temeiu aceluia a luat cea mai aptiva parte la desbatorile si decisiunile nostre, prin ce densul s'a facut partasiu deplin angagiat la tote conclusele majoritatii, d'in care causa chiar si daca n'ar fi solidaritatea noastra curat respicat in conclusul citat, el dupa postulatele logice si onorei nu se pote subtrage de la obligamentul de a se supune majoritatii. — Se pare ca cei de parere contrarie nu petrund si cuprind bine spiretul si adevurul lamurit in conclusul siedintiei nostre constitutive, care conclus pe cand staveresce solidaritatea deputatilor romani in causele nationale, dispune respicat cumca minoritatea are a-se supune de-

cesiunilor aduse cu majoritatea de voturi, si a vota pentru acelea atat in dieta cat si in comisiunile dietali. Acesta dispunere e o consecintia directe si naturale a solidaritatii, pentru ca o solidaritate fara obligatiunea minoritatii de a se supune la conclusele majoritatii si de a vota pentru ele, e o pura absurditate, e o amagire, o insielatiune de sine ori de altii. Dispensarea minoritatii de a spriginí atare conclus cu argumente ér e o consecintia naturale a logiceii; pentru ca nu se pote nici supune ca cineva se fia in stare a apera cu argumente valide ceva ce e in contra parerei si convingerei sale; deci cuprinsul provocatului conclus e pe cat numai se pote de chiar si rational, si ori ce exceptiuni si argumente s'ar aduce in contra aceluia nu sunt de cat silogismi falsi, apucaturi rabulistiche.

Vorbitoriul tot aude dicand ca e un ce inconveniente un ce nenatural a pretinde, ca minoritatea se subscrie si recunosca de al seu un conclus, carele e in contra parerei seu convingerei ei, dar' cei ce dice acest'a se pare ca nu au adeverat concept despre solidaritate, la care a se fi supus, si singuri recunosc, caci solidaritatea e pentru minoritate chiar lapedarea de sine si sacrificarea parerilor si convictiunilor sale pentru scopul eluptarei decisiunilor majoritatii in folosul comun. Adeverat ca e greu lucru a se lapeda de convictiunile sale, acest'a nimene nu o simte astadata mai mult si mai adene, de cat chiar vorbitoriul, caci el jora pre unul Dzeu, cumca tote cate le-a propus si sustienut in insotirea noastra, le-a facut dupa cea mai buna cunoscintia a sa, pre temeiu aduncelor sale studii si multele sale esperintie, totusi e cunoscut ca de multe ori a remas in minoritate, si inca cate-odata chiar in cele mai momentose costiuni, cum e congresul, si acest'a s'a intemplat prin concursul celor mai diferite voturi, prin voturi, cari acum denegandu-si subscrierea la acest proiect, ele insusi se desavueza si se caracteriseza de destructive si false, prin ce acele despusetiuni in cumpen'a moralei nici ca mai sunt decisiunile majoritatii, — cu tote acestea vorbitoriul a fost dintru inceput pentru subscriere, si in interesul pacci, concordiei si solidaritatii nationale a subscris, de o parte ca se arete plecarea sa la sacrificie, de alta parte se evite blamagiul nostru naintea lumii si in specie naintea contrarilor nostrii, — de aci inse nu urnesa ca densul ar fi contieles cu acelea ce s'au decis in contra convingerei sale, ci numai ca si el le recunosce ca vointia majoritatii.

Deci roga pre cei de parere contrarie ca si ei in interesul causei asemenea se subscrie, ér' in cat pentru linisirea consciintiei lor, propune, ca fiind minoritatea si asiá absolvata de la aperare, se subscrie cu acea rezervata de chiarata la protocol, cumca acest'a o fac numai d'in motiv de solidaritate si nu ca ar contiené proiectul convingerile lor.

In fine atinge fatalitatea si daun'a ce ar proveni causei nationale d'in denegarea subscrierei, caci se ne ferésca Ddieu a esi in fatia lumii cu un proiect de lege, pre care l'am lucrat cu totii si'l numim al nostru, dar' pe care o minoritate insemnata nu'l recunosce de al seu.

Gosdu avend a se departá, provoca pre toti accia cari ar ave oeva contra dechiararei sale se-si faca obiectuinele ca se póta raspunde.

Sig. Popoviciu numai la acea reflecteaza, cumca in conclusul 4 se contiene apriat detorintia minoritatii a votisa cu majoritatea, la ce inse Gosdu raspunde, ca abstienerea de la votisare sub felurite preteste se pote evita, dar' ce e subscris odata nu se mai pote denega.

Hodosiu observéza lui Gosdu, ca el fiind absent si la pertraptare si la votisare asupra proiectului nu mai pote ave nici un motiv pentru nesubscrieri, pentruca ipsa absentia, s'a supus votului maioritatii.

Maniu constatésa ca rezultat a discutarei, cumca accia cari au dechiarat de la inceput

a nu poté subscrie proiectul, nici acum nu sunt plecati a se abate de la acesta convingere a lor, deci ca se evitam un al treilea decis, despre carele a priori suntem convinsi ca nu se va implini precum nu s'au implinit nici cele doue proiecte, ca se se iee la protocol dechiaratiunile formulate a acelor ce voiesc a se subtrage, si prin acesta se se supere tota intrebarea, alt espedient nu vede ca se potem parasí si superá odata acesta intrebare, caci nu putem sil' pre nimenea, ér' a eschide pre cineva d'in insotire nu afla de potrivit si corespundietoriu, cu atat mai putin promovatoriu scopului insotirei.

Faur nu vede alt espedient spre a se evita scisiunea, desi acc'a ar existe numai atunci, daca minoritatea ar atacá votul majoritatii, ce inse nici voiesce nici pote, de vreme ce la acest'a s'au obligat la constituire, ci ca se se evite si umbr'a de scisiune, propune ca se se primésca seu modalitatea de Roman propusa in siedintia de Vineri, seu se se subscrie proiectul numai prin presedinte si notariu. —

Mihalyi raspunde lui Babesiu, cumca votarea si subscrierea nu e tot un'a, caci dupa cum a amintit Gozdu, de la votare se pote cineva sub diferite preteste absentá, dar subscrierea pretinde apararea.

Hodosiu dice ca Babesiu a esplicat forte bine ce e solidaritatea si nici se pote altcum esplicá, de cat ca minoritatea se abnéga de sine si se supune majoritatii. Noi avem trei decisiuni in privintia acest'a; cea d'in taiu reguléza solidaritatea, dar' nu contiene nemic espres despre modalitatea subscrierilor, si de ace'a a trebuit, ca la un act cum e proiectul ce contiene rezultatul lucrarilor nostre se se reguleze si acest'a, ordinandu-se suscrierea proiectului prin toti membri, acest'a e a doua decisiune, ér' a treia e acea in care se dechiará toti accia cari nu au subscris proiectul de esiti d'in insotire. Acum fatie cu aceste decisiuni obvine de sine intrebarea ca ore mai putem noi recede de la acelea, si el asia afla cumca acesta nu ne mai stá in putere, de ace'a e pentru propunerea lui Babesiu, ca adeca: fia-carele se-si dechiaré rezervatele la protocol, dar' de la subscriere se nu se retraga, caci acesta modalitate se observa la tote corporatiunile, ba chiar si la cele mai puternice cum e de exemplu conferintia d'in Paris pentru caus'a principatelor Danubiane, unde protocoalele se subscriu de tote poterile, dar prin rezerve si sustien principiele si-si salvéza convingerile, asiè se faca si membri insotirei nostre, la ce modalitatea propusa de Babesiu li da ocaziune binevenita, deci recomanda primirea aceleia.

Observa in fine lui Mihalyi, ca daca densul si d'in motivul aceluia nu voiesc a subscrie, ca se cada proiectul, atunci trebuie a'l reflectá, cumca proiectul nu contiene nemica alt'a de cat acc'a ce de la 1848 incóce natiunea neintrerupt si cu tota veasiunea a pretins. —

Vlad cugeta ca acum e lamurit lucrul, caci s'a adus mai tote motivele si d'in o parte si d'in cealalta, si fiind ca nu s'au potut esoperá neci d'in o parte o capacitate, ér' putere spre a sil' pre cineva nu avem, asiá dar' se restam de la pretinderea de subscriere. Propunerea lui Babesiu nu o partinesce fiind ca protocoalele si asiá dau doveda despre ace'a cumca subscrierea n'a purces d'in convingere, si asiá numai trebuie acea repetita, si el a fost in contra congresului si a sectiunelor nationale, dar' a subscris proiectul, inse acelea in contra carui a fost nu va apará, asia ar poté face si minoritatea, carea si d'in acel motiv ar fi silita la subscriere, fiind ca cu ocaziunea cand s'a decis propunerea motiunei de Desean, totodata s'a decis ca proiectul se va subscrie de toti membri, inse daca nu voiesc minoritatea se subscrie, se ne lasam a-i mai capacita, caci sunt barbati maturi si au principiile lor, ci se trecem simplu preste acesta intrebare.

Romanu tot aude de principii si convingeri, acestea si el le scie respectá, inse provo-

carca la acelea acum nu mai are loc, de óra-ce membrii aceia, cand au intrat in insocire au primit solidaritatea, si asiè amesurat acelea trebuie sè se supuna majoritatii. Vorbitorul nu are téma cà prin eschidere s'ar face scandal public si seisiune, de óra-ce acc'a esista in fapta, dar' caus'a e salvata fiind membri minoritatii îndetorati a nu actioná contra vointicii majoritatii; acc'a ce se pretinde ca noi se recedem de la concludul nostru, acést'a nu putem, dar' putem a recede de la esecutarea concludului, si asiè de óra-ce nici minoritatea nu voiesce si nu póte a ne atacá in fati'a tierci, dar' nici noi nu voim a-i eschide, deci nepotend ei lucrá in contra, sè privim acést'a d'in destul si sè o luám ca cand ar fi subscris, prin urmare propune sè recedem de la esecutarea concludului in asta privintia adus. —

Deseanu ar fi voit sè nu se mai faca desbateré asupra acestei întrebári, càci acc'a e numai repetirea celor díse de pana aci, si ar fi voit ca cei ce nu voiesc a subscire, sè dechiare numai acést'a, ca se fia numa cà cine si d'in ce cauza nu a subscris. —

Explicarea solidaritatii data de Babesiu o afla de fórte nimerita, càci nici póte sè fie solidaritate acolo unde minoritatea nu se supune, fiind cà atunci in fapta nu ar esista solidaritatea. Minoritatea nu-i competinta a judecá óre vre-un decis, drept e séu nu, si ne fiind vre un foriu apelatoriu, acést'a esplicare i compete ér' numai majoritatii si numai acc'a se póte luá de drept ce dechiara majoritatea. El tiene cà majoritatea are drept a dictá eschiderea contra unui atare membru, care nu se supune, desi acést'a nici insusi nu o doresce, càci scopul insocirei e facerea proiectului, prin urmare vre marginile sale, si el numai atunci ar aplicá eschiderea, daca s'ar trece marginile acesteia si s'ar atacá in sasi insocirea.

I ar fi placut sè primésca propunerea lui Roman si a lui Maniu, dar' fiind cà comembrul Sig. Popoviciu a propus ca protocoále de vini-neri si Sambata sè nu so publice, asiá nu vede a fi chiarificat publicul d'in ce cauza lipsesc subsciriile minoritatii, si de acc'a primésce motiunea lui Babesiu si cere a se pune la vot. Nu are téma de franturi pana ce majoritatea e compacta, ér' minoritatea ar poté subscire si chiar fara rezervate, de óra-ce singur numele lor da splicare la acc'a, cumca au subscris numai ca minoritate. Fiindèa pana aci inca e destul de chiarificat poporul nostru despre principiile barbatilor sci. —

Mihályi raspunde cà de si nu e apelatoriu, dar' fia-care decisiune se póte judecá prin insasi insotirea, si el tiene decisiunea adusa de majoritate in privintia subsciriiei do nedrépta. —

Medan dice, ne am coadunat ca sè implinim un decis adus pentru autenticarea proiectului, acést'a ar fi trebuit inca atunci la enuncierea concludului ase impliní dar' s'a lasat timp de preceugtare, acuma inse nu mai putem incege pertractari asupra acelui decis, de acc'a nici nu póte primí propunerea lui Babesiu, ei pretinde ca acc'a carele voiesce a subscire proiectul, sè-l subscire, ér' in cat nu l'ar subscire sè incheem tóta ma de parte desbateréa.

Ivacovicu sè fie sciut la constituire cà majoritatea l' va silí la iscalitura, apoi desi cu dorere, dar' nu ar fi fost membru acestei insotiri; el tiene satisfacut solidaritatii prin acc'a cà nu va fi nime in contra, de acc'a nici afla de lipsa subsciriiei.

Hodosiu afla motiunea lui Babesiu de fórte potrivita, inse de óra-ce minoritatea dechiara cà nici sub acést'a modalitate nu e aplecata a subscire, nu-i remane alt'a de cat a acceptá propunerea lui Roman.

Ales. Mocioni ar dorí ca insocirea in cazul acest special sè aplice convintia si se absolve minoritatea de la subscire.

Roman doresce ca in decisiune sè sè c-numere aceia carii nu voiesc sè subscire si apoi sè se dica ca s'a trecut la ordinea dilei, inse fiind cà la ordinea dilei e chiar subsciriia proiectului de acc'a voiesce sè se dica numai simplu cà s'a trecut la alt obiept.

Dupa acestia si dupa ce Sig. Popoviciu si-a retras motiunea sa facuta pentru republicarea protocoáloru siedintielor de Vineri si Sambata, cerandu-se enuncierea decisiului conform propunerei lui Roman, presedintele cu invoire comuna enuncie.

Fiind la ordinea dilei subsciriia proiectului de lege pentru nationalitati acceptat de majoritatea insocirei, comembri Gerard Véghsö, Joane Faur, Geor-

giu Ioanovicu, Petru Mihályi si Georgiu Ivacicovicu, a dechiarat cà densii nu se supun decisiunei pentru subscire, — a trecut la alt obiept. —

103. Alesandru Mocioni pune acc'a întrebare óa in voita-e insocirea ca el, plenipotentiatul comembrului Andreiu Mocioni, sè subscire, in numele acestuia proiectul, séu voiesce a i-l trimite la Foen spre subscire, ori doresce a se acceptá pana ce va vení densul éras la Pest'a si atunci ai concede subsciriia.

Insotirea ablegatilor luand act despre acc'a, cumca comembrul Andreiu Mocioni a încercat a subscire proiectul, si considerand acc'a impreguirare, cà spre indeplinirea subsciriiei nu póte avé loc plenipotentiaréa, ordina a-seasteptá pana cand numitul comembru rentornandu-se la Pest'a va subscire singur proiectul, ér' si pana atunci considera pre numitul de in voita la subscire. —

104. Ales. Roman in urmare concludului de Sambata substerne conspectul speselor pentru tiparirea actelor insotirei, a caror tiparire ar fi se urmese sub titlul de „Actele conferintiei deputatilor dietali romani sub decursul sesiunei d'in anul 1865/6, Fasciór'a I.“

De dupa acest conspect o còla tiparita d'in acele protocoále ce pana aci s'a publicat in Concordia in 1000 de esemplare va constá 20 fl. ér' d'in acele acte ce de aci inainte se vor publicá in Concordia numai 12 fl. 50 cr. si invita conferintia ca cu privire la acest pretiu moderat sè accepteze acest ofert.

Babesiu dice cà tiparirea si publicarea actelor conferintiei in brosiure nu se tiene de competintia insotirei si el d'in partei protestésa in contra ori carei cieptari de spese a supra lui. —

Deseanu nu prevede cà daca s'au dus protocoále despre despateri, cu ce el altcum nu e si n'a fost contieles, de ce sè nu se tiparésca acelea?

In urmare accést'a cu invoire comuna se decide:

Insotirea ablegatilor romani ordina in principiu tiparirea actelor insotirei sub titlul de „Actele conferintiei deputatilor dietali romani sub decursul sesiunei 1865/6, Fasciór'a I.“ lasandu-se in voia fie-carui membru a se insinuá pentru cate esemplare va voi.

105. Presedintele cu privire la prorogarea dietei si cà pana la readunare nici insocirea nu si va mai continuá lucrarea, intréba cà actele unde sè se pastreze la ce cu vot comun se decide:

Protocoále si actele insocirei conform unui decis anterior au a remané si mai de parte tot in pastrarea presiedintelui.

106. Fiind diet'a prorogata si voidnd mai multi d'in membrii numai de cat a parasí Pest'a, notariul Maniu róga denumirea unei comisiuni pentru autenticarea protocoáloru de adi, care propunere acceptandu-se cu unanimitate:

Membrii Iosif Hodosiu, Ales. Roman, Sig. Pap, Sig. Popoviciu, Petru Mihályi, si Georgiu Ioanovicu sunt numiti ca comisiune pentru autenticarea protocoáloru siedintiei de adi. —

Gatandu-se prin acestea tóte obieptele de pertractare, siedintia se disólve la 8. óre séra. — Antoniu Mocioni m. p. presiedinte, Aureliu Maniu m. p. notariu.

Amesurat decisiunei Nr. 106 membrii comisiunei autenticatóre adunandu-se astadi cu pucine modificari protocoáloru l'a autenticat si l'a subscris. —

Dat in Pest'a in 30. Iuniu 1866. Sigismund Victor Pop m. p. Sigismund Popoviciu, m. p. Georgiu Ioanovicu m. p. Ales. Roman m. p. Dr. Iosif Hodosiu m. p. Petru Mihályi m. p. Dr. Aureliu Maniu m. p. notariu.

Punem la vederea oo. nostri cetitori tóte cele trei proiepte de lege in cestiunea nationalitatilor ivite in corpul reprezentantilor romani de la diet'a de'n Pesta si anume in ordine cronologica A) proieptul comisiunei asternut de d. Hodo-

siu, B) proieptul dlui Babesiu precum l'a asternut insusi, C) proieptul statorit finalminte de corpul intreg.

A) Proiectul de lege in caus'a limbelor si nationalitatilor tierci.

Partea I.

Despusetiuni generali.

§. 1. Popórele ce constituesc tier'a nentielegend aci Ardealul si Croati'a, sunt: magiarii, romanii, slovacii, serbii, nemtii si rusinii.

§. 2. Locuitorii magiari constituesc natiunea magiara; romanii, natiunea romana; slovacii, natiunea slovaca; serbii, natiunea serbesca; nemtii, natiunea nentiesca si rusinii, natiunea rusina; — si tóte aceste natiuni se recunosc si se dechiara de tot atate natiuni ale tierci precum ele ca tot atati factori ai dreptului public si parti constitutive ale patriei — po bas'a libertatii, dreptatii si fratietatii, se dechiara de egal indreptatite, atat in respect politic, cat si in respectul limbei lor.

§. 3. Fie-care natiune in sine formédia un tot separat; tóte impreuna formédia totalitatea nedespartibila si unitatea nedisolubila a tierci.

§. 4. Fie-care natiune regnicolare pentru asigurarea, promovarea, controlarea, priveghierea, reprezentarea si pertractarea intereselor si trebilor nationali, va avé o corporatiune, séu adunare special nationala sub nume de „universitate nationala“ drept reprezentanta a natiunei inse-si.

Organisarea interna a acestei reprezentantie, va staverf-o fie-care natiune pentru sine.

Astfel de reprezentantia nationala se considera de corporatiune legala a natiunei, pe care o reprezenta. De asemenea

§. 5. Fie-care natiune va avé un cap national; care ca atare va fi membrul consiliului de coróna. Acest cap national lu denumescce Maiestatea Sa. Nu altmintrea

§. 6. Fie-care natiune la gubern si la tóte dicasteriele mai inalte ale tierci va avé senate séu sectiuni proprie nationali, cari sengage vor fi competinti a pertractá si decide obiectele ce ating o natiune in specie; obiectele ce ating pe tóta tier'a tienendu-se de competintia sectiuniloru in colectivitate. Astfel

§. 7. Pe candu fie-care natiune si-afia expresiunea sa speciale in universitate si capul national, ele si-mai afla acést'a expresiune si in comitatele, districtele, cercurile, orasiile si comunele satesci locuite de ele; expresiunea colectiva a tuturor natiunilor se manifestá in diet'a comuna a tierci; la gubern si la tóte dicasteriele mai inalte ale patriei in obiecte ce ating tóta tier'a si aci in asta colectivitate inca se manifestá unitatea si comuniunea patriei.

§. 8. Portul si colorile nationali sunt egal indreptatite, pentru fie-care natiune regnicolara.

§. 9. Fie-care natiune are dreptul de asemene scutire, aপরere si ingrigire d'in partea tuturor potestatilor publice si de asemene ajutoriu d'in medilócele tierci.

§. 10. Fie-care natiune este in drept de a-si redicá d'in propriele sale poteri ori ce institute de cultura si invetiament; éra instituttele publice ce esista acum si sunt redicate pe spesele publice ale statului precum si cele ce s'ar infiintá de aci inainte ca astfel de spese — se dechiara de institute ale tierci si respective ale celor siese natiuni regnicolari.

§. 11. Acést'a lege se dechiara de lege fundamentale a tierci si nu se va poté stramutá de cat cu $\frac{2}{3}$ a reprezentantilor celor siese nationalitati.

Partea II.

Despusetiuni specialii.

§. 12. Usul mai neimpedecat si mai liber al limbei presupune o nóua arondare a comitatelor si districtelor tierci in cat se póte dupa nationalitati, precum de alta parte face necesaria, ceea ce se si ordina, aplicarea individilor d'in tóte natiunile la gubernul si dicasteriele mai inalte, atat politice cat si judecatoresci ale tierci.

§. 13. In comune, comitate, districte, orasie cu séu fara magistrat propriu, limb'a oficiósá in tóte afacerile administrative si judecatoresci, o limb'a majoritatii locuitorilor. Limb'a minoritatilor e facultativa.

§. 14. Comunele in cat acestea ar fi d'ón'a nationalitate, séu de o majoritate d'in cele siese nationalitati, in comunicatiunile sale oficióse cu comitatul séu districtul se folosesc de limb'a propria oficiósá, si aceste respund si-si trimit ordinatiunile numai in limb'a oficiósá a comunei.

§. 15. Comunele, cari nu se tien de nici un'a d'in cele siese nationalitati, in comunicatiunile sale oficióse, cu comitatul séu districtul si-pot alege un'a ori care d'in cele siese limb'e séu orasie cu magistrat propriu, pana la arondarea nóua séu si dupa acést'a, nice un'a d'in tre cele siese nationalitati n'ar face majoritate absoluta — atunci in acele corporatiuni limb'a oficiósá se póte alege liber; in care cas inse pot servi si dóue limb'e de limb'e oficióse.

§. 17. Comitatele, districtele si orasiile cu magistrat propriu de una limba oficiósá, cu guvernul si cu alto dicasterie mai inalte, fie politice séu judecatoresci ale tierci, in comunicatiunile sale oficióse se servesc de limb'a propria oficiósá (§. 15.) si aceste respund si-si trimit ordinatiunile asemene numai in acést'a limba oficiósá a comitatelor, districtelor séu orasiilor cu magistrat propriu.

§. 18. Comunele, comitatele, districtele orasiile cu séu fara magistrat propriu de una limba oficiósá cu comunele, comitatele districtele, orasiile cu séu fara magistrat propriu de alta limba oficiósá, corespund intre sine pe langa originalul limbei proprie oficióse si in espeditiune magiara.

§. 19. Conform cu aceste despusetiuni in comune, comitate, districte, orasie cu séu fora magistrat propriu la calificatiunea pentru deregatorii se recere si cunoscintia limbei majoritatii de acolo.

§. 20. In adunarile comunali, séu de comitat, district ori orasiiu cu séu fara magistrat propriu, limb'a oficiósá e limb'a majoritatii locuitorilor.

In acést'a limba se redeg protocoálele, se fac si se publica decisiunile.

In discutii, consultari, facerea de propuneri séu motiuni se póte folosi minoritatea si de limb'a sa propria.

§. 21. Reprezentantiele municipielor au a se alege dupa proportiunea numerica a natiunilor regnicolari locuitoare acolo.

§. 22. La dieta in darea de petitiuni séu ori ce scrieri, facerea de motiuni, amandaminte séu propuneri, precum si in pertractari séu discutii — se póte folosi ori care d'in limb'e nationali regnicolari.

Diariul se pórtá in limb'e precum curg discutiunile, éra protocoáloru se duce numai in limb'a magiara, decisiunile inse si legile se publica in tóte limb'e de asemenea autentice.

In cas de controversiune in test — va decide testul magiar.

§. 23. La gubern si la dicasteriele supreme ale tierci, in senatele colective se póte folosi ori care d'in limb'e nationali tierci, conclusele inse se fac numai in limb'a magiara; dar in cat aceste concluse ar fi de a se comunicá cu comitatele, districtele, séu orasiile cu magistrat propriu, se va observá prescriptele §-lui 18.

§. 24. Petitiunile, apelatiunile, recursele séu or ce alte esibite ce la dieta, la gubern, séu alte dicasterie mai inalte ale tierci se dau in óre care-va d'in limb'e nationali tierci, au a se referi, resolví, emite si publicá, numa in acc'a limba, in care sunt acele date.

§. 25. Prin aceste despusetiuni nu e restrins dreptul politic si civil al individilor cari nu se tien de vre un'a d'in cele siese natiuni ale tierci.

§. 26. Acést'a lege intra in activitate numai-decat, si tóte legile séu despusetiunile contrarie acestei legi, se dechiara de nula si sterse.

Partea III.

Despusetiuni transitorie.

§. 27. Toti deregatorii cari sunt aplicati in vre o comuna, comitat, district séu orasiiu cu ori fara magistrat propriu si n'ar sci limb'a majoritatii, adeca limb'a cea oficiósá de acolo, — sunt detori de a o invetiá cel mult intr'un an de dile, altmintrea acolo nu vor mai poté purtá deregatorie.

§. 28. Pana la formarea si constituirea universitatilor nationali (§. 4.) deputatii de o nationalitate d'impreuna cu membrii casei de sus de aceea-si nationalitate, sunt totodata si mandatarii natiunei d'in al careia sen sunt; si ca atari au dreptul:

a) de a se constitui în corp național prin alegere de președinte și notari,
b) de a-și face un regulament propriu de trebi,
c) de a face un statut provizoriu pentru real'a formare și constituire a universității proprii naționale (§. 4.)
d) de a alege d'în senul său un comitet care să funcționeze și după expirarea mandatului lor, și care comitet apoi după facerea a noue alegeri de deputați, depune oficiul în man'a acestora — și așa mai departe până la faptic'a realizare a universității, naționale mai departe ei au dreptul

e) de a priveghia atât de a dreptul, cât și prin comitetul acum numit asupra observației și executării legii prezente,

f) de a interveni la Majestate, la dieta și la regim prin reprezentări, petiții, gravame și interpelațiuni în tot ce atinge interesele naționale. Cu un cuvânt

g) de a reprezenta națiunea în țară în tot ce este de interes național fie acest'a politic ori de cult și învățământ ori bisericesc.

§. 29. Aceste despusetțiuni înca întra în activitate numai-de-cât.

Pesta 8. maju 1866.

Comisiunea de trei: Sig. Popoviciu, V. Babesiu, Ios. Hodosiu.

B) Proiect de lege

pentru regularea naționalităților și limbilor patriei.

Partea I.

Despusetțiuni generale.

§. 1. Între marginile Ungariei proprie formăza următoarele popore, ca parti constitutive esențiale ale patriei, tot atâți factori ai dreptului public, sau naționalități egal îndreptățite, precum: maghiarii, românii, slovacii, serbii și rușinii.

§. 2. Tote aceste naționalități și-au reprezentatiunea lor comuna și conlucra colectiv-minte în diet'a țierei, precum și la tôte dicastericele, autoritățile și tribunalele țierei, unde sunt ele chemate a participa prin membri de'n senul său alesi sau denumiți, și în această colectivă conlucrare a lor se cuprind și se manifestă comuniunea legelativă și unitatea politică a patriei. Comuniunea sau unitate națională nu există în Ungaria.

§. 3. Membrii fie-careia d'în cele șase naționalități regnicolare între sine reprezintă atât la dieta, cât și or unde sunt ei chemați prin alegere sau denumire — pe propri'a sa naționalitate.

§. 4. Limb'a, portul și colorile fie-careia de'n aceste naționalități sunt egal îndreptățite; dar maro'a și însemnele țierei rămân ca până aci tuturor comune.

§. 5. Fie-care naționalitate are dreptul de asemenea spriginire și scutire d'în partea tuturor autorităților publice, și de asemenea ajutoriu de'n mediulocle țierei.

§. 6. Fie-care naționalitate are dreptul de a-și radica tot felul de institute de învățământ și cultura; era institutele custatatorice, sau cari în viitoriu se vor radica curat d'în speșele statului, se dechiara de institute comune a le țierei, adica a le tuturor naționalităților patriei deopotriva.

§. 7. Aceste despusetțiuni au vertutea legilor fundamentale ale patriei și nu se pot stramuta, de cât prin consensul de două parti de trei a reprezentanților naționalităților patriei.

Partea a II.

Despusetțiuni speciale.

§. 1. Spre scopul regulării și executării egalei îndreptățiri a naționalităților și limbilor, comitatele și districtele țierei se vor aronda așa, în cât în fie-carele să devină un'a d'în cele șase naționalități cât se poate de curată, sau cel puțin în majoritate absolută.

§. 2. În comitatele și districtele ce și după această arondare vor fi mestecate, cercurile administrative și cele electorale se vor aronda în asemenea mod.

§. 3. În fie-care comitat, distrikt, municipiu cetățenesc și comunitate orășenescă sau satenescă, naționalitatea precumpenitorie sau a majorității absolute e naționalitatea publică, și limb'a ei e limb'a oficiosa, adica limb'a tuturor autorităților și oficiilor publice.

§. 4. În municipiile cetățenesci și comunele orășenesci, unde nici un'a d'în naționalitățile regnicolare nu se află în majoritate absolută, reprezentanțele lor legale au dreptul de a

alege un'a d'în cele două sau trei naționalități mai numeroase de naționalitate publică și limb'a aceleia de limb'a oficiosa.

§. 5. Limb'a minorităților celor'a lalte naționalități regnicolare în astfel de locuri e facultativă pentru toti cei ce se țin de acele minorități, și oficiile fatia cu acelea au a-și da decisiunile în aceeași limbă.

§. 6. În asemenea mod e permisivă limb'a magiara, în tôte partile țierei, chiar și unde nu se află popor magiar, pentru toti membrii națiunii magiare.

§. 7. Tôte desbaterile și actele oficiose, chiar și manipularea internă în astfel de parti și locuri se fac în limb'a oficiosa a lor, și tot în această limbă se substern instanțelor mai nalte.

§. 8. Comunicatiunea cu autoritățile de aceeași naționalitate se face în limb'a lor oficiosa; cu cele de alta naționalitate, pre langa originalul limbii proprii oficiose, în traducere magiara.

§. 9. Procesele și tôte cauzele de natur'a proceselor decurg în limb'a partilor, er dacă actorele nu s'ar țin de nici un'a d'în cele șase naționalități regnicolare, sau de nici una d'în limbile usitate în cercul respectivului județiu, în limb'a oficiosa a județului, în care au să se aduca și sentințele și totfelul de decisiuni.

Tot asemenea incușitiunile, pertractările și decisiunile în cauze penale au să se facă în limb'a incușitului; era dacă limb'a incușitului nu e limbă usitată în cercul județului sau dacă incușitii sunt mai mult de diferite naționalități, atunci — după oportunitate — sau află loc delegarea unui județiu mai corespunzătoriu, sau pre langa aplicarea de interpreți (tolmezi), se folosesc limb'a oficiosa a județului.

§. 10. Instanțele mai nalte atât cele politice, cât și cele judeciale, se vor organiza așa, încât să aiba destui membri calificați spre a compune septiuni sau senate pe s'om'a fie-carei naționalități, atât pentru reprezentarea lor acolo, cât și pentru pertractarea și deciderea cauzelor lor în tot aceeași limbă, în care vor fi ele substernute.

§. 11. Acele comune singulare d'în țară, cari nu se țin de nici un'a d'în cele șase naționalități ale țierei, — pot se-și alege ele înseși un'a dintre cele șase limbi oficiale, înseși un'a usitată în comitatul sau districtul de carele se țin ele.

§. 12. Conform acestor despusetțiuni în comitatele, districtele și municipiile cetățenesci la calificațiunea pentru oficiile publice se recere cunoscint'a deplina mai antaiu a limbii oficiose, apoi a limbii magiare și în fine a limbii minorităților naționale ce se află acolo.

§. 13. La universitatea pestana se vor radica catedre pentru propunerea dreptului public și a tuturor drepturilor private împreună cu procedurile în tôte limbile naționalităților țierei; er la academiile de drept, tot asemenea se vor infintia catedre în limbile poporațiunii d'în giurul acelor'a.

§. 14. Limb'a oficiosa a dietei și a rogiului țierei e limb'a magiara, în această limbă decurge de comun manipulațiunea și se fac desbaterile și legile, în ea se emite testul original al ordinațiunilor și rezoluțiunilor mai nalte; dar limbile celor lalte naționalități ale patriei sunt pentru densele și toti cei ce se țin de ele aci în asemenea mesura facultative ca și limb'a magiara în partile de jos, adica: aceste naționalități și reprezentatii și toti membrii lor se pot folosi liber și la dieta și naștea regimului de propri'a sa limbă națională, și în ver ce cauze a le lor, deslegarea are se urme tot în aceeași limbă în care sunt ele susternute; er legile dietei și ordinațiunile regimului, pentru ca ele fatia cu poporul aceleiași naționalități să aiba putere obligativă, trebuie să li se publice în limb'a lor proprie în test d'în oficiu tradus.

§. 15. Reprezentanțele municipielor comitatense, districtuale și cetățenesci au a se alege și a se constitui după proporțiunea numerică a naționalităților lor, asemenea și reprezentanțele și antistiele comunelor orășenesci și satenesci.

§. 16. Deputatii alesi pentru diet'a țierei d'în partea și senul unei naționalități formăza la olalta și cu membrii d'în cas'a de sus de aceeași naționalitate — langa dieta, reprezentant'a națională a aceleiași naționalități — pe timpul mandatului lor, și ea ca atare are dreptul de a se constitui și organiza formalmente și de a interveni prin reprezentări, petiții, gravamini și interpelațiuni în tôte cauzele ce ating interesele naționalității și culturai lor; er pre timpul când diet'a nu se află adunată a-și continuă

activitatea printrun comitet ales d'în mediulocul său.

§. 17. Această lege întra în activitate de loc după sancționare și publicare, și prin ea sunt desfintate tôte legile și ordinațiunile de mai naștea contrarie ei.

C) Proiect de lege

în cauz'a naționalităților și a limbilor țierei.

Partea I.

Despusetțiuni generale.

§. 1. În Ungaria națiunea magiara, română, slovacă, serbescă, rusină și nemțescă se considera de tot atâți factori publico-politici și parti constitutive a le țierei; de aci ele ca atari se recunosc de națiuni regnicolare egal îndreptățite atât în respectul politic cât și în respectul limbii lor.

Totalitatea acestor națiuni ca corp de stat formăza unitatea politică și nedespartibilă a țierei; această unitate și are expresiunea sa în numirea de „Ungaria”; în Ungaria (Hungaria) unitate națională nu există.

§. 2. Fie-care națiune este în drept de a-și aperi, asigura, înaintă, controlă, priveghia, reprezintă, pertractă și decide despre interesele sale atât cele naționale preste tot, cât și cele școlastice și materiale.

Spre acest scop:

a) fie-care națiune va avé un congres ca corp reprezentant al națiunii înseși. Congresul se va compune pre bazea reprezentatiunii poporului, alegendu-se de la 20 mii de suflete câte un reprezentant. Alegerea se face pe timp de câte trei ani; după expirarea a trei ani în restimp de șase luni are a se face nouă alegere.

Dreptul activ și pasiv de alegere se va exercita după legea electorală ce este pentru alegerea deputaților la dieta.

Afara de acești reprezentanți, membrii congresului sunt înca și arceiepiscopii, episcopii, resp. superintendenții, precum și comiții și capitaniii supremi, cari se țin de naționalitatea respectivă națiuni regnicolare.

Congresul alege pe președintele său, care se întarește de către Majestate; și funcțiunea până la nouă alegere. — Congresul se va ținé într'unul d'în locurile centrale a le resp. națiuni.

Până la infintierea casei d'înșteie speciale congresului se vor antecipa d'în vistieria statului. Organizarea ulterioară a congresului se țiene de competența sa specială.

b) În 6 lune cel mult după sancționarea și publicarea acestei legi, Majestatea va denumi câte un comisariu ales d'în sinul respectivelor națiuni, care în cointelegere cu unii barbati de încredere d'în diferite parti a le respectivă națiuni va statori și pune la cale măsurile necesare pentru infintierea primului congres.

§. 3. Fie-care națiune ca parte constitutivă și integrantă a țierei va avé câte un membru național în consiliul ministrilor. Acest membru se va numi de către Majestate.

De Descanu:

La dicastericele și tribunalele mai nalte a le țierei, se vor aplica individi apti în număr proporționat d'în fie-care națiune regnicolare.

§. 4. La dicastericele și tribunalele comune a le țierei fie-care națiune va avé secțiuni sau senate naționale cari să reprezente națiunile respectivă și se culcere la deslegarea cauzelor ce obvin în limbile lor naționale.

§. 5. Portul și colorile fie-careia națiuni regnicolare sunt egal îndreptățite; era maro'a și însemnele țierei, ca simbol al unității patriei, rămân tuturor comune.

§. 6. Fie-care națiune are dreptul de asemenea scutire, spriginire, aperiare și ingrigire atât d'în partea legelatiunii cât și a regimului și a tuturor autorităților publice, și de asemenea ajutoriu materiale d'în mediulocle țierei.

§. 7. Fie-care națiune prin asociațiuni publice ori înșotiri private sau reprezentant'a sa națională, are dreptul de a-și radica ori ce institute de cultura și învățământ, de a-și infintia fundațiuni, asiediaminte industriari și economice, și astfel a-și înaintă interesele sale spirituale și materiale; era institutele publice și asiediaminte filantropice ce sunt redicate sau se vor radica în viitoriu cu speșele publice a le statului, acele se dechiara de institute, asiediaminte comune a le țierei și respectivă a le tuturor națiunilor regnicolare.

Partea II.

Despusetțiuni speciale.

§. 8. Pentru usiorarea usului egal al limbilor în viața publică, administrativă și judeciară, comitatele și districtele se vor aronda după naționalități, așa ca acele să fie sau de o singură naționalitate, sau ore-care-va d'în naționalități să fie cel puțin în majoritate absolută. Această arondare se va observa și la cercurile administrative sau judecătorești pre cum și la cele electorale.

§. 9. În comitate, districte, municipie cetățenesci și comunitate orășenesci sau satenesci limb'a majorității locuitorilor de un'a și aceeași naționalitate, e limb'a oficiosa în tôte afacerile administrative și judecătorești, era limb'a minorităților e facultativă.

§. 10. Autoritățile publice, administrative sau judecătorești a le comitatelor, districte și altor municipie, pre cum și tribunalele cambiale sunt îndetorate a primi ori-ce esibite date în ore-care-va d'în limbile țierei și a le deslega în aceași limbă, în cât această ar fi usitată în cercul respectivă autorități.

§. 11. Procesele și tôte cauzele de natur'a proceselor decurg în limb'a partilor; era dacă partile sunt de diferite naționalități, în limb'a actorei, stand în dreptul incului a se folosi în tôte defensiunile și remediile juridice de limb'a sa proprie, dacă acea e limbă usitată; era dacă actorele sunt incul nu s'ar ținé de nici un'a d'în cele șase naționalități regnicolare sau de nici un'a de limbile usitate în cercul respectivului județiu, în limb'a oficială a județului, în care are să se aduca și sentințele și tot felul de decisiuni, cari au să se aduca în acest cas.

Tot asemenea incușitiunile, pertractările și decisiunile în cauze penale, au să se facă în limb'a incușitului; era dacă limb'a incușitului nu e limbă usitată în cercul județului, sau dacă incușitii sunt mai multi, de diferite naționalități, atunci, după oportunitate, sau află loc delegarea unui județiu mai corespunzătoriu, sau pre langa aplicarea de interpreți se folosesc limb'a oficiosa a județului.

Asemene procedura se urmăza și la ascultarea marturilor, atât în cauzele civili cât și cele penale.

§. 12. Dacă în comitate, districte, până la arondare sau și după acea, era în orășie cu magistrat propriu, comunitate orășenescă și satenescă și alt cum, d'într-o naționalitate regnicolară nici un'a nu ar face majoritate absolută, — atunci acolo în acele corporațiuni limb'a oficiosa se poate alege liber; în care cas se pot alege și două limbi de oficiosc.

§. 13. Dacă vre-o comunitate nu se țiene de nici un'a d'în cele șase naționalități a le țierei, atunci membri îndreptățiti ai aceleiași și pot alege ori carea d'în cele șase limbi a le țierei, vor avé înse de a-și alege un'a d'în cele mai usitate în comitat sau distrikt.

§. 14. Comunitățile orășenesci sau satenesci precum și tôte județiile și oficiile de cerc în comunicatiunile lor oficiose cu comitatul sau distriktul și între sine, au a se folosi de limb'a proprie oficiosa (§. 9.) era comitatul sau distriktul răspunde și trimite ordinațiunile sale numai în limb'a oficiosa a comunității și resp. a județiilor și a oficiilor de cerc.

§. 15. Comitatele, districtele și municipiile cetățenesci precum și oficiile cerculari de o limbă oficiosa, cu comitatele, districtele și municipiile cetățenesci de alta limbă oficiosa, în comunicatiunile sale corespund pre langa originalul limbii proprii oficiose în spedițiune magiara.

§. 16. Comitatele, districtele și orășiele cu magistrat propriu, precum și județiile lor, atât în respectul administrativ cât și judecătorec corespund cu guvernul și cu judecătorele mai nalte a le țierei în limb'a oficiosa a respectivelor comitate, districte și orășie cu magistrat propriu; era guvernul și judecătorele mai nalte răspund în jos și trimit ordinațiunile sale numai în limb'a oficiosa a municipielor la cari se adresăza.

§. 17. Conform cu aceste despusetțiuni, în comitate districte, municipie cetățenesci, comunitate orășenescă și satenescă, la calificațiunea pentru deregatorie (oficiu public) se recere cunoscint'a deplina a limbii oficiose apoi eventual a celei magiare și a minorității naționale ce se află acolo.

§. 18. Reprezentanțele municipielor comitatense, districtuale și a le orășielor cu magistrat propriu, au a se compune după proporțiunea numerică a diferitelor națiuni ce locu-

esc acolo, asemenea si reprezentantiele si anti-tiele comunelor orasienesci si satenesci.

§. 19. In adunările comitatense, distriputali séu a municipielor cetatienesci, limb'a oficiosa e limb'a majoritatii locuitorilor de óre-care-va d'ntre natiunile tierii.

In acésta limba se redeg (compun) protoco-lele, se fac si se publica decisiunile. —

In descusiuni, consultari, facerea de propuneri, minoritatea se póte folosi si de limb'a sa propria.

§. 20. La dieta se póte folosi ori-care d'in limbele tierii, si diariul se póta in limbele in cari curg discusiunile, dar' protocolul se duce numai in limb'a magiara.

Legile se publica in tóte limbele de asemenea autentice.

In cas de controversie in test — decide testul magiar.

§. 21. La guvern, la dicasteriele si forurile judecatoriessé mai inalte ale tierii, limb'a manipulatiónii pentru senatele colective e cea magiara, pentru cele natiunali a lor propria natiunale; in cat inse conclusele senatelor colective ar fi de a se comunicá cu comitatele, distriputele séu municipiele cetatienesci si jude-tiele lor, atunci se va observá ce'a ce prescrie §-ul 16.

§. 22. Ori ce feliiu de petititiuni, recurse, susteneri private ori oficiose, reprezentatiuni, cu un cuvent, tóte esibitile, ce la guvern séu alte autoritati publice ale tierii se dau in óre-care-va d'in limbele natiunilor tierii—acele au a se resolvé, emite si publicá numai in limb'a in care sunt date.

§. 23. Comunitatile confesiunali si scolari precum tóte autoritatile si corporatiunile inferiori si superiori bisericesci, scolari si de cultura preste tot, in tóte afacerile lor interne si in coatingere cu ori-care autoritate si corporatiune d'in tíera se folosesc numai de limb'a lor propria natiunale. —

§. 24. In tóte scólele infer si super. de ori ce natura, precum si tóte institutiele de cult si invetiament ale unei natiuni, limb'a invetiamentului e limb'a lor natiunale. Totodata se ordena ca la tóte institutiele natiunali unde se propune istoria pragm. a tierii, sé se propuna si istoria speciale a natiunei respeptive ca studiu obligat.

§. 25. Scólele fie carei natiuni resp. confesiuni sunt de asemenea indreptatite cu institutiele de invetiament a le statului.

§. 26. La universitatea d'in pest'a a fara de studiele limbei si literaturii natiunilor regnicolari se vor infiintá catedre pentru sciintiele juridice propunute in limb'a resp. natiuni. Acésta regula se va observá intru propunerea studiilor si la scólele inferiori si superiori ale statului in diversele tienuturi ale tierii, inse ací numai cu privintia la natiunalitatile cari locuiesc acolo in numer mai insemnat.

§. 27. Acésta lege intra in activitate numai de cat si ori ce despusetiune séu lege esteriore contraria acestei legi se dechiara de stérta.

Dat in Pesta in 22 Juniu 1866 (siese) Dr. Jos. Hodosiu m. p. deputat d'in cercul Brad, cott. Zarand. — Aloisiu Wlad m. p. deputatul cercului Diorlentiu mare. — Florianu Varga m. p. deputatul cercului Santa Anna, cott. Arad. — Sigismund Popoviciu m. p. ablegatul cercului Arad-Buteni. — Joane Popoviciu Deseanu m. p. deputat dietale d'in cercul Radnei, comitatul Aradului. — Alesandru Romanu m. p. deputat dietale d'in cercul aleg. de Ceica in comitatul Biharia. — Sigismund Popu m. p. ablegat dietale. — Dr. Aureliu Manin m. p. ablegatul cercului Faget d'in comitatul Carasiu. — Andreiu Medan m. p. abl. cerc. Remetei. — Sigismund Borlea m. p. ablegat d'in cercul Halmagi, comitatul Zarand. — Demetriu Jonescu m. p. deputatul cercului Pecica, comit. Arad. — Antoniu Mocsonyi m. p. dep. cercului Siria d'in cot. Arad. — Alexandru Mocsonyi m. p. deputatul cercului Rittberg d'in comitatul Temesiu. — Vic. Babesiu m. p. ablegatul cercului Sasc'a d'in comitatul Carasiului.

Setin (cottul Cianad) 20 jul. 1866.

Dle Redactor! N'am vedut pomenindu-se ce-va si despre noi in pretiuit'a fóia „Albina.“ Voiu spune dara eu cum innaintéza la noi cultura si luminarea.

Scim cá omul areta vietia prin miscare, si cand organelc vietiei incéta a mai lucrá, urméza mórté.

O putem aplicá acést'a si la vietia spiritala. Cei ce nu ieu parte si nu se intereséza de organele de publicitate, cei ce nu vor propasire in luminarea lor si a poporului, merita ca lumea sé-i considere de morti.

Judecand asié, putem dice cá noi mare parte suntem morti. Nu vreu sé deneg nimerul vointia de a propasi si de a lumina poporul, dar lipseste faptele, apoi numai acestea sunt cari pot fi luate in consideratiune.

Comun'a nóstra e unie'a curat romana in comitatul Cianadului, are trei parochi si doi invetiatori gr. or. éra de la 1863 un paroc si un invetiatoriu gr. cat. Adeca suntem de toti siepte capete de ómeni caror'a li e incredintata luminarea poporului. Cu tóte acestea ni vin numai 6 esemplarie de'n foile nóstre natiunale, de'ntre cari un esempl. e a curatorului bes. A. P. éra cele lalte 5 se impart intre confratele T. P. si subscrisul, — deci mai reman cinci onoratori cari nu cetese nemica de'n foile romanesci, bag de séma cá acestia cred cá li e de ajuns „Sürgöny“ si „Kis-Tökör“ ce le aduc de la comuna, avendu-le comun'a prenumerate casí cum ar fi ea magiara.

Cate un poporean, care scie ceti, nu-si procura fóia romanéscá daca vede cá n'are neci preotul.

De ací urméza cá in cauzele natiunali nu suntem toti de aceea-si parere, in lucrarile nóstre nu ne putem uní. Daca ar fi acést'a numai spre daun'a respectivilor onoratori, asi dice tréca-duca-se, dar e si spre daun'a poporului, carele are interes ca conducatoriul lui sé propasiesca.

De curund fusei la San-Miclousiul-Mare, acolo unde poporul roman mai nainte éra apesat de preotii serbi. Ce bucurie m'a cuprius cand am vedut mai multi economi adunandu-se si cetind foile romane, petrecendu-le cu atentiune tóte cele scrisé d'in fir in pér! Am gratulat confratelui meu de acolo dlui preot B. care e ferice a vedé nisuintia sa inzestrata cu rezultate atat de frumóse. Acolo nu me tem cá nu vor reesi Romanii in tóte cauzele lor cele drepte, pentru cá le invetia si le precep.

In dilele trecute M. O. Domn Ioane Ratiu protopopul Aradului indemnat de zelul seu natiunale sfatul preotilor sé imbratisieze literatur'a, sé prenumere foile, sé le cetésca si asié sé propasiesca neincetat. Cu totii si-esprimara multiamita pentru acest sfat parintese, promitiend cá vor sé limplinesca cat mai curund. Dorere cá acest „cat mai curund“ n'a sosit neci pana in diu'a de astadi.

Asié stám, si daca cultura nóstra o va judecá strainul dupa cum imbratisiam literatur'a nóstra, apoi avem sé acceptám judecám aspra. N. Costa.

VARIETATI.

— *Catra oficirii romani* raniti in lupt'a de la Königgrätz mai avem sé adaugem pre Mateiu Hurduseu cu rana grea, si Georgiu Popescu rana usiova, ambii de'n regimentul de granitia romano-banatic. — Éra locutienintéle br. Nopcea de la regimentul de usari regele Prussiei, cadiu in prinsóre si se afla la Berlin.

— Guvernul Serbiei recercá pe Dr. Zelenka primariul Vienei ca intre stingatorii de foc d'in Viena sé primésca doi serbi, avend guvernul intentiune a formá asemenea garda si in tíera lui. Primariul numai-de-cat dede respuns afirmativ.

— *Denumire.* Domnul G. Vasileviciu asesorul consistoriale si parocul de Giula, barbat binemeritat atat ca preot cat si ca roman, in 8 l. c. s. v. s'a ales si s'a denumit de protopresviter in protopresviteratul vacant al Beiusiului, unde si-va incepe aptivitatea cat mai curund. Acésta scire care va imbucurá pre multi, precum ni se serie supera fórté pre Giulani cari perd d'in medilocul lor pre barbatul iubit de comun, si care in lipsele lor fu purure indemana cu sfatul si cu fapt'a.

— *Denumire.* D. M. Nicóra avocatul e numit subjude in cercul Aletei cottul Aradului.

Economia.

Vienna, 7. august.

Audim d'in funte segur, cá inca in luna acésta se va deschide calea ferata de la Liov la Cernauti. Drept aceea si pregatesce aminestratiunea astei cá ferate statulele sale spre publi-

carc. Ni se spune inso, cá publicarea ar urmá numai in limb'a germana si cea polóna, pe cand de cea romana nici nu se visédia. Domnii respectivi vor sci pré bine, cá in statiunea principala d'in Cernauti e limb'a romana cea intrebuintata in afacerite cele de tóte dilele. Pre langa aceea credem cá nu vor uitá D-lor, cá d'in Cernauti vor incarcá tóte produsele romanilor atat austrieni, d'in Bucovina si d'in Ardeal, cat si ale eelor ne-austrieni d'in Moldova si Besarabia. Noi credem asiá dara cá publicarea statulelor cáii ferate si in limb'a romana zace chiar in interesul cel invederat al societatii, si drept aceea nu pregetám a face atinte pre aminestratiunea respectiva ca se incungiure daun'a si impresiunea neplacuta ce ar produce-o in poporul roman prin ast-feliu de procesura nedrepta.

Tergul de Viena.

Miere. Desi lips'a pare scadiuta, pretiurile se sustien binisior. Se platesce centenariul (margea) de

miere cruda d'in Ungaria cu fl. 15.50—16.50,
„ galbena „ „ „ 16—17,
„ alba „ Banat „ „ 17.50—18.50,
„ galbena „ „ „ 16.50—17.50.
Cér'a, atat cea d'in Ungaria cat si cea d'in Banat, centenariul se vinde cu 112 pana la 115 fl. v. a.

Lana. Cercare fu putiena, éra pretiurile stabile. Se platesce centenariul de lana de Ardeal cu 108—109 fl.

„ Jalomitia, 95—96 fl.
„ Romania-Marc cu 94—95 fl.
„ Banat 60 fl.
„ „ (tigaia) 75—80 fl.
„ Besarabia 50—54 fl.

Lan'a de Braila de asta data nu fu la terg. Peile de bou d'in Ungaria neuscate si cu córne se vind cu 19—21 cr. de fl. éra cele de vaca uscate cu 47—49 fl. de centenariu. Córnele de bou cu 48—50 de cent.

Pér de capra vend negociatoriul d'in Romania cu 22—24 fl. centenariul.

Unsóra de cenusia de'n Ungaria se vinde centenariul cu 15—16 fl.

Tréntiele (sdrentiele, terfele) au devenit un articlu placut al comericiului. Cercarea cresce si pretiurile se urca neincetat. Insemnám ací pretiul celor d'in Ungaria, Banat si Transilvania. D'in cele albe se vinde centenariul cu 9 fl. pana la 9 fl. 50 cr. — d'in cele de mediloc albe 7 fl. 75 cr. pana la 8 fl. 25 cr. — d'in cele de'n urma 5 fl. 7 cr. pana la 6 fl. 25 cr.

Rapiti'a d'in Banat, pretiul unei mesure austriace e 5 fl. 25 cr. pana la 5 fl. 50 cr.

Pretiul bucatelor. Grául de Muresiu greutate de 88 fl. 5 fl. 20 cr. — Secara de'n partile romane nu fu. — Cucurudiul de 80 fl. 3 fl. 35 cr. — Ovesul de 45 fl. 2 fl. 42 cr.

Pesta 6 august.

Deschidiendu-se comunicatiunea cu Germania de médiadi si cu alte terguri de'n strainetate, bucatele se céra tot mai bine, pretiurile se urca in proportiune cu cercarea. Grául se vinde intr'o di cate 130.000 de mesure austriace. Pretiurile sunt: grául, greutate de 87—88 fl. 4 fl. 70 cr. — 4 fl. 85 cr. — Secar'a de 80 fl. 3 fl. 90—3 fl. 95 cr. — Ove-

sul2 fl. cercare putina. — Cucurudiul 2 fl. 90 pana la 3 fl. cercare medilocia.

D'in cercul *Giulii* (Cottul Bichisiului) juliu. v.

In partile acestui cere secerisul nu in mare abundantia remunerédia. — Acésta scadere provinc d'in secet'a cea mare, carea de la Rusalii contenuativ a durat pana acú cand d'in pronia ddiéscá s'a slobozit ploii recorde in catova dile, stemperand pamentul cel insetat, si de atunci papusiului si alte produse nutritóre, — care cu totul erau ingalbenite, **su capetat** alta fatia mai vesela; inse putina sperantia avem de cucurudiu estemp.

Tutunul, cartofii si verdele (curechiu) póte cá se vor face. — Curcubete rari sunt aici cóle cate un'a. Canep'a nu e nici de o trebuintia — cá a impilit tare.

Ce se atinge de fruptul bucatelor: grául putin esic — 2 1/2, 3. mesure mai mult d'intr'un ventateu (form'a porsiorului mare.) — Orzul si ovesul dau mai mult.

Pretiul bucatelor pe aici asiá curge: grául curat frumos — cu 8 fl. v. a. — Cel mai des rond cu putina secara in el — 7 fl. 40 cr. — Cel secaretiu — 6 fl. 40 cr. — Cucurudiul 6 fl. v. a. — 5 fl. 80 cr. — Orzul — 4 fl. 40 cr. v. a. — Ovesul — 4 fl. v. a.

Arad 5 august.

Pretiul bucatelor s'a urcat, urmare naturala a secerisului care estemp fu numai de mediloc in róda. Se vor scumpi inse si mai tare, dupa ce se va deschide comunicatiunea catra Boemia si Moravia unde bataia lasá fómete in urma sa.

Grául de'n Banat 4 fl. 40 cr. de mesura austr. — cel de aici 4 fl. 30 cr. — Grául amestecat 3 fl. 40 cr.

Secar'a 3 fl. 20 cr. mesur'a austr. — Papusiul 5 fl. 80 cr. pentru dóue mesure austr. Slanin'a se urcá la 31 fl.

N. P.

Vienna 7 aug. (Bursa.) Cursurile de'n 6. aug. sér'a de la 7 óre, dupa aretarile oficiali, sunt: Imprumutele de stat cu 5% 54.25, 54.50; Obleg. desarcinarea pamentului, cele ung. 64,—, 65.—; transilv. 60.—, 61.—; Ban. temes. 68.—, 63.—; bucovin. 60.—, 61.—; Galbenul 6.10. 6.16; Napoleondori 10.49, 10.51; Imperiali rusesci 10.60, 10.65; Argintul 128.— 129,—

Sé face d'in tóte partile publicului interesat adesea intrebare: cum se póte ca dupa perderile Austriei pre campul resboiului si dupa fatalitatile ei finantiarie, cursurile la bursa se sustien totusi cat se póte de bine?

Dóue cause sunt: un'a credintia cercurilor cumpenitórie intr'un vinitoriu, o desvoltatiune favorabile a Austriei, — alta — daten'a bursei de a traí d'in mana 'n gura, adeca de adii pana mane, séu de a scontá tot numai pre sintele.

Respuns: Dlui Agricola in Orade: Am fost la I. dupa lupt'a de la Posion, P. n'a re neci cea mai mica rana, deci nu vei fi impedeat a ni scrié si d'acú. Ce-e cu cium'a de vite? —

Lampe de petroleu

cu cea mai eminenta constructiune. Fasonulu celu mai nou si elegantu cu cele mai moderate pretiuri de fabrica d'in prim'a c. r. priv.

fabrica de lampe de oleiu austriaca

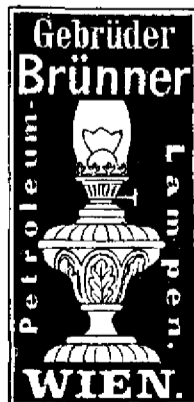
a firmei:

GEBRÜDER BRÜNNER

in Vien'a

Magazinulu: Cetate, Kärntnerstrasse Nr. 46 Heinrichshof.

Fabric'a: Mariahilf, Magdalenenstrasse Nr. 10.

Sticle cilindrice d'in cea mai buna calitate de iaga, prearse, in negotiu vinu nainte sub numirea: „cilindru de phónics (Phönix-Cylinder) provedute cu semnulu nostru B pecum si tóte objeptele de stiela ce se tinu de lampa.

Depositu de materii ardiatorie pentru salonu d'in petreolu curati-americanu si oleu solaru in calitatea cea mai buna pentru cele mai moderate pretiuri locale in transito-magazinulu nostru. — Liste de pretiu si depingeri de lampelle nóstre se tramitu poffitoriloru franco.

Fratii Brünnner.